

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Інвестування у сферу туризму є важливою умовою розвитку туристичного бізнесу, що сприяє розширенню туристичних ринків та покращенню якості послуг. Залучення інвестицій відіграють важливу роль в управлінні розвитком туризму на національному та регіональному рівнях.

Інвестиційна діяльність туристичних підприємств сприяє прогресивному розвитку туристичного бізнесу, підвищуючи його стійкість до внутрішніх і зовнішніх чинників, а також забезпечує конкурентоспроможність підприємств на міжнародному та вітчизняному ринках.

Інвестування у туристичну галузь є необхідною складовою ефективного економічного розвитку вітчизняної індустрії туризму. Державна політика України повинна сприяти підтримці позитивної тенденції щодо залучення інвестицій у сферу туризму, сприяючи поліпшенню інвестиційного клімату та забезпечуючи сталий розвиток туризму в державі.

1. Інвестиційна складова туристичного бізнесу

Туристичний бізнес посідає значне місце в національній та міжнародній економіці, демонструючи вагомі показники економічного розвитку.

За даними Всесвітньої Туристичної Організації (ЮН ВТО) на туристичну галузь припадає понад 10% світового валового внутрішнього продукту, 7% загального обсягу інвестицій, 11% світових споживчих витрат, 5% усіх податкових надходжень і третину світової торгівлі послугами.

На сьогодні туристична галузь функціонує в складних умовах. У 2019 році міжнародний туристопотік складав 1,5 млрд. осіб. У 2020 році кількість туристських прибуттів в світі мало досягнути 1,6 млрд. осіб. Для Європи на цей період

прогнозувалося 717 млн. туристів. Але світові глобальні виклики, такі як пандемія Covid-2019, військові дії в Україні та на Близькому Сході, збільшення мігрантів до Європи загальмували розвиток туристичного бізнесу.

Україна обрала Європейський шлях розвитку, будуючи економіку на ринкових засадах. На сьогодні країна інтегрується в європейський туристичний простір, дотримуючись міжнародних норм і стандартів якості надання туристичних послуг. Реалізація інтеграційних завдань значною мірою залежить від успішності інвестиційних рішень у сфері туризму, їх інтенсивності на рівні окремих підприємств, галузей, регіонів. Особливо гостро постає необхідність оцінки інвестиційного забезпечення, оскільки саме інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість окремих видів туристичної діяльності в туристичних регіонах впливають на темпи структурних зрушень в економіці країни в цілому.

Інвестиційний процес – це специфічна для певного середовища діяльність щодо залучення інвесторів до об'єкта інвестицій, що здійснюється з метою отримання керованого інвестиційного доходу за допомогою інвестування. Інвестиції в туристичній галузі необхідно розглядати як використання фінансових ресурсів у вигляді довгострокових капіталовкладень у туристичну сферу з метою отримання бажаного прибутку від вкладених коштів як у межах країни, так і за кордоном.

Фактори, які спонукають до залучення інвестицій в туристичну галузь України можуть бути різними, а саме:

- ❖ бажання збільшити обсяги продажів послуг і товарів у туризмі;
- ❖ необхідність в оновленні та вдосконаленні наявної матеріально-технічної бази (наприклад, поліпшення якості обладнання, упровадження сучасної системи бронювання тощо);
- ❖ прагнення до освоєння нових видів діяльності в туризмі (вихід на туристський ринок з новим туристичним продуктом або новим видом послуг).

Зазначені фактори підкреслюють важливість інвестицій у створенні економічної бази для вирішення соціально-економічних проблем.

З метою збільшення притоку іноземних інвестицій в економіку України необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат. Інвестиційний клімат – це сукупність політичних, економічних, юридичних, соціальних, побутових, кліматичних, природних, інфраструктурних й інших чинників, які зумовлюють ступінь ризику капіталовкладень та можливість їх ефективного використання.

Інвестиційна привабливість територій виступає в ролі визначального фактора при виборі об'єкта для капіталовкладень. За умов потреби у ресурсах одних учасників ринку, можливості та прагнення влади тимчасово вільні кошти інших (при укладанні угоди між ними), інвестиційну привабливість слід розглядати в якості ключової категорії.

У західній економічній літературі поняття «інвестиційна привабливість» (investment opportunity) використовується для характеристики сприятливості зовнішнього середовища (щодо об'єкта вкладення) для здійснення інвестування у цей об'єкт в певний період часу. Інвестиційну привабливість регіону оцінюють, виходячи з «передбачення» економічної віддачі (оцінюється рівень прибутковості інвестованих коштів) та аналізу ризиків при вкладеннях.

Успішний розвиток туристичної галузі є важливою складовою розвитку економіки більшості країн світу. Туристична інфраструктура, а саме – засоби розміщення, харчування, транспорт, об'єкти розважального, пізнавального, ділового, оздоровчого, спортивного та іншого призначення, здатні зробити значний внесок для збільшення виробництва валового внутрішнього продукту (ВВП) при відносно невеликих капітальних затратах та нетривалих термінах окупності.

Слід зазначити, що стрімкий розвиток туристичної сфери позитивно сприяє динамічному розширенню внутрішнього ринку як фундаменту для стабільного економічного розвитку в регіоні. За останні роки туризм перетворився на потужну

галузь світової економіки, яка попри виникнення кризових ситуацій продовжує функціонувати й розвиватися. За даними ЮНВТО туристична індустрія виробляє 10,9% світового валового продукту, а також становить значну частину ВВП багатьох «туристичних» держав світу.

Успішне функціонування туристичної галузі сприятиме:

- ❖ інтеграції підприємств різних галузей, що здійснюють свою діяльність у сфері туризму та рекреації;
- ❖ розвитку відповідного сектору економіки як ефективної складової господарського комплексу курортних регіонів та інших територій країни;
- ❖ удосконаленню системи управління цим сектором.¹

Для успішного розвитку туристичного бізнесу потрібно постійно здійснювати моніторинг та проводити ряд заходів для підвищення рівня конкурентоспроможності кожного суб'єкта господарювання, піклуватися про забезпечення якісним туристичним продуктом зростаючий попит населення, дбати про вдосконалення суспільно-економічних відносин підприємницьких структур, територіальних об'єднань і держави.

Однією із функцій туризму є підвищення вкладу в культурний, економічний та регіональний розвиток країни. Основною умовою для створення ефективного функціонуючого апарату управління інвестиційними процесами туристичної галузі є удосконалення наукової обґрунтованості управлінських рішень в області інвестування, забезпечення взаємодії таких основних елементів системи управління, як принципи, методи, функції управління, інструментарій, що орієнтують реалізацію інвестиційних проєктів на досягнення необхідних результатів та рівня ефективності.

Економічна діяльність, що здійснюється у сфері туризму, в деякій мірі характеризується обсягом і формою інвестиційних процесів. Інвестування – це процес використання сукупних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, що спрямо-

¹ Бойко Є. О. Удосконалення державного управління рекреаційного бізнесу. Якість економічного розвитку: глобальні та локальні аспекти : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (24 – 25 травня 2012 р. м. Київ). С. 30 – 32.

вуються на збільшення капіталу, розширення, модернізацію і технічне переоснащення виробництва. У більш широкому сенсі інвестиції є вкладенням капіталу з метою подальшого його збільшення.

Інвестиції в туризмі – це вкладення капіталу інвесторів у туристичну сферу з метою одержання прибутку. Головним завданням інвестування будь якого проєкту є отримання бажаного прибутку. Оскільки капітал є одним із головних чинників виробництва, можливість туристичної індустрії виробляти продукти прямопропорційно залежить від розміру капіталу, що інвестується.

Капіталовкладення в туристичну індустрію зростатимуть за умов, коли отримані від діяльності кошти будуть перевищувати обсяг інвестованого капіталу. В тому випадку, коли віддача дорівнює обсягу інвестиційного капіталу, то ефекту від таких інвестицій не буде. За таких умов і капітал, і виробництво залишаються незмінними. Якщо різниця між вкладеним і отриманим капіталом є негативною, тоді туристична економіка втрачає джерела поновлення капіталу й можливості виробництва зменшуються. При цьому приріст капіталу має компенсувати інвестору відмову від використання наявних коштів на споживання в поточному періоді, винагородити його за ризик, відшкодувати втрати від інфляції в майбутньому періоді².

До основних нормативно-правових документів, що регулюють питання інвестування відносяться:

- ❖ податковий кодекс України – висвітлює інвестиції як господарські операції, що передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно, тобто розкриваються об'єкти інвестування;
- ❖ закон України «Про інвестиційну діяльність», який трактує «інвестиційну діяльність» як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави з реалізації інвестицій, а «інвесторів» як суб'єктів інвестиційної

² Мальська М. П., Рутинський М. Й., Білоус С. В., Мандюк Н. Л. Економіка туризму: теорія та практика. Підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2014. 539 с.

діяльності, що приймають рішення про вкладення власних, позикових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в інвестування³.

- ❖ закон України «Про туризм», де зазначено, що «туризм – це тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди від'їжджає особа»⁴.

Досліджуючи дане питання слід зазначити, що інвестиції в туристичному бізнесі виступають як ресурси у вигляді поточних і довгострокових вкладень з метою отримання бажаного прибутку. Так як капітал є головним із факторів виробництва, то виробництво якісної туристичної послуги залежать від обсягу капіталу, що інвестується.

За останні п'ять років у світі спостерігається зростання обсягів інвестування у туристичну сферу. Проте, на сьогодні, Україна має низький рівень іміджу на світовому інвестиційному ринку, враховуючи наявні об'єктивні чинники та, відповідно, рівень інвестиційної привабливості. Тому необхідно знаходити можливості покращувати ситуацію у даній сфері, щоб посилити позиції у рейтингах щодо підвищення інвестування вітчизняної туристичної галузі.

Обсяги інвестиційних коштів у туристичний бізнес необхідно прогнозувати в процесі розробки заходів щодо формування матеріально-технічної бази туризму, проаналізувавши схеми розміщення і розвитку туристських об'єктів, а також формування банків даних туристичних інвестиційних проєктів, проведення заходів щодо стандартизації, сертифікації туристичного продукту, ліцензування окремих видів діяльності при плануванні зайнятості та доходів населення, посилення

³ Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 47. Відомості Верховної Ради України, 1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 28.05.2024).

⁴ Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 325/95-ВР. Відомості Верховної Ради України, 1995. № 31, ст. 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 27.05.2024).

розвитку інфраструктури ⁵.

Туристична галузь повинна стати одним із пріоритетних напрямків розвитку економіки в країні. На національному й регіональному рівнях державою розробляються та упроваджуються проекти й програми у зазначеній сфері. Для ефективного функціонування туристичної галузі необхідно до розробленої Стратегії розвитку туризму включати розділи з інвестиційними пропозиціями і напрямки, що формують сприятливий туристичний імідж країни, створюючи вигідні умови для розвитку туризму з метою залучення інвесторів.

Фактори, які спонукають вкладенню інвестицій інвесторами, можуть бути різними, а саме:

- ❖ бажання збільшити обсяги продажів і послуг у туризмі;
- ❖ необхідність в оновленні та вдосконаленні наявної матеріально-технічної бази, поліпшення якості обладнання, впровадження сучасних інноваційних технологій в туристичну сферу;
- ❖ прагнення до освоєння нових видів діяльності, вихід на туристичні ринки з новим туристичним продуктом, або новим видом послуг.

Зазначені фактори підкреслюють важливість інвестицій у створенні економічної бази для вирішення соціально-економічних проблем.

Позитивний інвестиційний клімат держави також сприяє підвищенню надходження іноземних інвестицій в економіку, що також необхідно враховувати в стратегічному напрямку розвитку країни. Характеризуючи інвестиційну діяльність в Україні, необхідно наголосити на важливості капіталовкладень в сферу туризму. Туризм здійснює суттєвий вплив на вітчизняну економіку і розвиток регіонів, сприяє надходженню валюти в бюджет країни, створенню нових робочих місць, поліпшенню соціальної та виробничої інфраструктури. Для отримання максимальної користі від туристичної галузі кожна держава формує туристичну політику, яка є однією із

⁵Шуплат О. М. Фінансування інвестиційної діяльності підприємств сфери туризму: теоретичний аспект. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 15. С. 28 – 33.

складових соціально-економічної політики держави ⁶.

Інвестиційна привабливість туризму – це сукупність мікрота макро- факторів, що формують загальне уявлення потенційного інвестора про стан та рівень розвитку туристичної галузі в країні й надають йому можливість визначити, наскільки певна країна, як об'єкт дослідження, може бути привабливою та вигідною для інвестування у зазначену сферу.

Поліпшенню інвестиційної привабливості регіонів України значно перешкоджають податкове та адміністративне навантаження на бізнес, високий рівень інфляції, нестабільна політична ситуація, тривалий воєнний стан останніх років. Інвестиційна привабливість територій виступає в ролі визначального чинника при виборі об'єкта вкладень. При умовах гострих потреб у наявності ресурсів одних учасників ринку та наявності й прагненні вкладень тимчасово вільних коштів у інших (при укладанні угоди), інвестиційну привабливість слід розглядати в якості ключової категорії.

Ґрунтуючись на твердженнях учених про сутність інвестиційного потенціалу регіону, слід зазначити, що у його формуванні задіяні наступні складові: географічне розташування, природно-ресурсний потенціал, поточний економічний стан, наявні інфраструктурні об'єкти та інституційні формування, кадрове забезпечення, науково-технічний потенціал, споживчий та виробничий компоненти.

Використання інвестиційних ресурсів повинно базуватися на обґрунтованому виборі інвестиційного проекту. Для забезпечення правильного вибору рішення організаціям, пов'язаним з туристичною діяльністю, необхідно самостійно або за допомогою залучення провідних фахівців розробити ефективний зразок нової моделі, трансформувати застарілі та включити нові об'єкти. Модернізація виробництва має вирішальне значення для підвищення економічного потенціалу, завдяки більш ефективному використанню виробничих про-

⁶ Зарічна О. В. Економічна сутність інвестицій та їх роль в туристичній діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки.* 2014. Вип. 5 (2). С. 81 – 85.

цесів, разом із упровадженням нових технологій та інновацій. Економічний ефект від упровадження інвестиційної діяльності оцінюється збільшенням доходів бізнес-структур, оптимізацією витрат і зниженням вартості послуг, а також збільшенням прибутків, що підвищує його конкурентоспроможність.

До проблематики оцінки інвестиційної складової щодо розвитку туризму можна віднести наступне.

1. Неналежне надання даних, які дозволяють провести об'єктивну оцінку інвестиційного забезпечення туристичної індустрії, в тому числі й статистичних даних. Відсутність єдиної інформаційної бази, яка б дозволяла потенційному інвестору ознайомитися з матеріалами, необхідними при реалізації інвестиційних проєктів: планом місцевості, бізнес-планом, генеральним планом розміщення туристичних об'єктів, які потребують вкладення інвестицій; ознайомлення з інформацією про потужності ресурсів; створення єдиного сайту та реєстру, який буде відображати актуальні офіційні дані туристичної індустрії; публічні обговорення та внесення пропозицій від інвесторів і зацікавлених осіб щодо удосконалення системи розвитку туристичної сфери України.
2. Недостатньо сприятливий інвестиційний клімат. Наявні вимоги щодо започаткування й функціонування туристичного бізнесу в державі, заважають інвесторам почати будівництво об'єктів одразу, відкладаючи його на певний термін, оскільки спостерігаються витрати часу на узгодження необхідних питань, прийняття рішень та оформлення документів.
3. Прийняття нормативних правових актів, що сприяють залученню інвестицій для розвитку економіки, упровадження податкових пільг, скорочення термінів узгодження рішень, розвиток інфраструктурних мереж.
4. Недостатній рівень інформаційного забезпечення значно зменшує зацікавленість потенційних інвесторів щодо фінансового забезпечення сфери туризму. Інформація, яка знаходиться у вільному доступі (кількість і вартість реалізованих туроператорами та турагентами туристичних путівок,

в'їзні та в'їзні потоки тощо) не відображає всі аспекти розвитку сфери туризму та не здатна зацікавити потенційних інвесторів.

В Україні створено законодавчу базу щодо регулювання інвестиційної діяльності в сфері туризму. Проте, необхідність узгодження документів і дозволів у різних державних структурах створює певні бар'єри для реалізації планів інвесторів, відтерміновуючи їх на більш пізні терміни.

Україна має високий туристично-рекреаційний потенціал, проте розвиток сфери туризму відбувається досить повільно. Вкладення інвестицій у сферу туризму здійснюється, зазвичай, в регіонах, де туризм визначено одним із пріоритетних напрямків розвитку економіки – це Західний та Південний регіони України. Для реалізації інвестиційних проєктів у сфері туризму необхідно провести економічне обґрунтування залучення інвестиційних коштів, забезпечити рішення чіткими розрахунками прибутковості, періоду окупності проєкту, розробити бізнес-план його реалізації.

Таким чином, формуванню позитивного інвестиційного клімату в Україні мають сприяти масштабні комплексні заходи щодо поліпшення умов діяльності інвесторів, розширення механізмів та інструментів здійснення інвестицій, а також реалізації інвестиційних проєктів. Збільшення обсягу інвестицій в економіку країни забезпечить прискорення соціально-економічного розвитку регіонів та пріоритетних галузей виробництва.

2. Гранти як інструмент розвитку туристичного бізнесу

Глобальні виклики останнього десятиріччя – світова пандемія Covid-19 та воєнний стан в Україні загальмували розвиток індустрії туризму. Вітчизняний туристичний бізнес опинився в складних умовах існування.

Уряд України доклав зусиль щодо відновлення постраждалих від війни підприємств, а також щодо створення нових і розвитку тих, які залишились в державі та продовжують працювати у надскладних умовах війни. Таким «рятівним колом» від держави стала програма підтримки підприємництва «ЄРобота»⁷. Завдяки цій програмі, починаючи із липня 2022 року більшість підприємців успішно розпочали власну справу, або продовжили розвивати та вдосконалювати існуючий бізнес завдяки грантовим коштам.

Державна грантова програма для стимулювання бізнесу в умовах війни передбачає надання українцям грантів для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва, а також для навчання. Проєкт працює за шістьма напрямками:

- ❖ мікрогранти для створення власного бізнесу «Власна справа»;
- ❖ гранти для розвитку переробного підприємства;
- ❖ державне фінансування закладки саду;
- ❖ кошти для розвитку тепличного господарства;
- ❖ гранти на реалізацію стартапу, в тому числі у сфері ІТ;
- ❖ кошти на навчання за ІТ-спеціальностями.

Ця програма передбачає отримання фінансової підтримки від держави у вигляді мікрогранту – від 50 до 250 тисяч гривень. Витрата коштів за програмою передбачена на придбання чи лізинг обладнання, закупівлю сировини та матеріалів, оренду приміщень тощо. Обов'язкова умова надання коштів – створення одного–двох робочих місць. До грантових програм також варто долучатися і для започаткування туристського бізнесу.

Грант – це кошти, безоплатно передані дарувальником (фондом, корпорацією, урядовим закладом, приватною особою) некомерційній організації або приватній особі для виконання конкретної роботи. До поняття грант також відноситься

⁷ Єробота: понад 84 млн. грн. мікрогрантів на старт або розвиток бізнесу отримують від держави чергові переможці програми. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7d330a87-f3b1-4b94-a042-2e2ef484e6f8&title=Robota-Ponad84-Mln> (дата звернення: 24.05.2024).

цільова субсидія, яка надається на конкурсній основі для реалізації заявленого проєкту в тій чи іншій сфері діяльності.

Гранти надаються для реалізації проєкту короткострокової або середньострокової тривалості із обґрунтовано доведеним кінцевим результатом. Основною метою грантових коштів є надання грошової допомоги певній організації для здійснення певної суспільно значимої ініціативи. Досить часто джерело походження гранту – державні кошти, за допомогою яких громадянське суспільство розвиває пріоритетні для нього напрямки діяльності.

Розрізняють грантові програми для ведення бізнесу, а саме: допомога бізнес-клієнтам у залученні коштів на розвиток власної справи, консультації, зустрічі, експертні оцінки, пошук можливостей фінансування та робота з грантовими заявками із залученням відповідних експертів.

За періодичністю грантові програми поділяються на:

- ❖ разові конкурси – це такі грантові програми, які проводяться фондами тільки один раз (спрямовані, як правило, на вирішення конкретних цілей і завдань);
- ❖ циклічні конкурси – програми грантів, що повторюються через певні проміжки часу (один – два рази на рік);
- ❖ постійні конкурси – програми грантів, які не мають певних термінів подання заявок на фінансування (проєкти розглядаються за фактом їх надходження).

Проєкт – це логічна сукупність заходів, яка має початок і закінчення, здійснюється для досягнення поставлених цілей в рамках встановленого бюджету, графіка і якісних показників. Щоб привернути увагу інвесторів проєкт повинен відповідати наступним критеріям:

- ❖ бути ясним, чітким, містити детальний опис видатків для фінансування, опис робіт (заходів), які будуть виконуватись організацією, містити чек-лист та інші дані; може з'явитися необхідність у попередньому дослідженні або пілотному проєкті, для оцінки потреб суспільства та ставлення людей до того, що пропонуватиме організація;

- ❖ бути важливим як для організації, так і для розв'язання поставленої проблеми, на яку цей проєкт спрямований; якщо проєкт має довгостроковий ефект, то це може бути додатковим привабливим чинником;
- ❖ бути ефективним – результати проєкту мають приносити істотну суспільну користь;
- ❖ бути реалістичним – проєкт, на який виділяються кошти, має бути здійсненим;
- ❖ оцінити наявні ресурси та наскільки запланована діяльність їм відповідає; бути економічним і мати позитивний результат за невеликих витрат «донора»;
- ❖ бути актуальним – відповідати найбільш нагальним проблемам;
- ❖ відповідати інтересам «донора» та його благодійній політиці.

На сьогодні підприємці туристичного бізнесу можуть подавати заявки на проєкти для отримання грантових коштів в зарубіжні та вітчизняні організації.

Гранти для бізнесу від Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) надають грантову підтримку у сфері промисловості, енергетики, аграрного господарства, фінансів, туризму, транспорту, нерухомості. Переважно гранти виділяються на консалтинг, але у форматі програми EU4Business можлива й часткова компенсація вартості проєкту. Також є можливість отримати кошти на розробку бренду, маркетингової стратегії, впровадження автоматизації виробництва та CRM-систем, встановлення ліцензійного програмного забезпечення. Підтримка консалтингових проєктів для підприємств малого та середнього бізнесу – часткова (85%) компенсація витрат на послуги консультанта.

Існують також гранти для бізнесу від Erasmus. Erasmus – це програма міжнародної співпраці Європейського Союзу з іншими країнами у сфері освіти, молодіжної політики та спорту. Взяти участь у ній можуть студенти, аспіранти, магістри, викладачі, учні, волонтери, керівники молодіжних, спортивних, аматорських організацій. Грантові кошти виділяються на

інноваційні проєкти у галузі науки, культури, мистецтва, інформаційних технологій, туризму, сільського господарства. Також фінансується підтримка малого/середнього підприємництва та розвитку соціальної інфраструктури. Проєкти співпраці у сфері освіти дорослих (KA220-ADU) – розмір гранту до 400 000 євро.

Окремо розглядаються гранти для бізнесу в межах українського національного проєкту з розвитку підприємництва та експорту – Дія Бізнес. Реалізується Державною Установою «Офіс з розвитку підприємництва та експорту» спільно з Міністерством цифрової трансформації України. В рамках гранту можливі консультації із 65 різних напрямків, а також безкоштовна онлайн-школа для підприємців. На сайті Дія Бізнес можна знайти актуальні новини для підприємців про можливості для розвитку власної справи – корисні вебінари, навчальні та грантові програми. Передбачено грант на власну справу – підтримка майбутніх підприємців, чинних фізичних та юридичних осіб у створенні або розвитку власного бізнесу. Бюджет – до 250 000 грн.

Однією з проблем, що виникають перед підприємствами на сучасному етапі, є питання залучення додаткових фінансових коштів, здатних задовольнити інвестиційні потреби. Існує безліч способів вирішення цього питання: оформлення комерційного кредиту в банку, акціонування, торгівля ф'ючерсними контрактами, реалізація франчайзингових проєктів, іноземне кредитування, отримання грантових коштів. Практика свідчить, що найчастіше задовольнити нагальні потреби турбізнесу вдається через залучення іноземних інвестицій.

Успішність розвитку туристичного бізнесу в ринкових умовах залежить від постійного підвищення конкурентоспроможності кожного суб'єкта господарювання, від наявності пропозиції високоякісних туристичних продуктів для постійно зростаючих потреб споживачів, а також від вдосконалення структури бізнесу, діяльності регіональних асоціацій, від соціально-економічного стану країни в цілому та інших чинників.

Також на сьогодні важливого значення набувають знання стосовно управління інвестиційними процесами. Створення ефективної системи управління процесом інвестицій в індустрію туризму є підвищення наукової ефективності управлінських рішень в галузі інвестицій та забезпечення взаємодії принципів, методів, функцій та інструментів управління.

Висновки. Туристична індустрія позитивно впливає на соціально-економічний розвиток держави. Процеси інвестування в туристичну галузь є невід'ємною складовою її сталого та ефективного розвитку на шляху до конкурентоспроможності на міжнародному ринку туристичних послуг. В умовах воєнного стану в Україні необхідно підтримувати конкурентоспроможність малого та середнього бізнесу, залучаючи інвестиції, у тому числі – грантові проекти.

На жаль, на сьогодні сфера туризму багатьох регіонів України має переважно низьку інвестиційну привабливість, що об'єктивно відображає сучасний соціально-економічний стан країни. Для відновлення економіки держави у повоєнний час, у тому числі й туристичної галузі, інвестиційні проекти матимуть надважливе значення.

Інвестиції відіграють важливу роль в успішному розвитку туризму окремих регіонів та всієї країни. Залучення інвестиційних коштів для підтримки різних аспектів бізнес-діяльності позитивно впливає на функціонування туристичного бізнесу, зміцнення його позицій на туристичному ринку послуг, позитивно впливає на імідж регіонів у цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Є. О. Удосконалення державного управління рекреаційного бізнесу. *Якість економічного розвитку: глобальні та локальні аспекти* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24 – 25 травня 2012 р. м. Київ). С. 30 – 32.
2. Мальська М. П., Рутинський М. Й., Білоус С. В., Мандюк Н. Л. Економіка туризму: теорія та практика. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 539 с.
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 47. Відомості Верховної Ради України, 1991. № 47, ст. 646. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернен-

- ня: 28.05.2024).
4. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 325/95-ВР. Відомості Верховної Ради України, 1995. № 31, ст. 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 27.05.2024).
 5. Шуплат О. М. Фінансування інвестиційної діяльності підприємств сфери туризму: теоретичний аспект. *Інвестиції: практика та досвід*, 2016. № 15. С. 28 – 33.
 6. Зарічна О. В. Економічна сутність інвестицій та їх роль в туристичній діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2014. Вип. 5 (2). С. 81 – 85.
 7. Єробота: понад 84 млн. грн. мікрогрантів на старт або розвиток бізнесу отримують від держави чергові переможці програми. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7d330a87-f3b1-4b94-a042-2e2ef484e6f8&title=Robota-Ponad84-Mln> (дата звернення: 24.05.2024).

Вікторія Косик, Василь Зігунов
ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК
ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Інвестиції мають позитивний вплив на розвиток туризму в державі. Робота висвітлює особливості інвестиційної діяльності у сфері туризму в Україні. Інвестиційні процеси відіграють важливу роль в успішному розвитку туризму окремих регіонів та всієї країни. Залучення інвестиційних коштів для підтримки різних аспектів бізнес-діяльності позитивно впливає на функціонування туристичного бізнесу, зміцнення його позицій на туристичному ринку послуг, позитивно впливає на імідж регіонів у цілому. Інвестиції здійснюють суттєвий вплив на економічний розвиток регіонів, сприяючи надходженню валюти в країну, створенню нових робочих місць, поліпшенню туристичної інфраструктури.

На основі узагальнення інформації, визначені особливості суб'єктів інвестиційної діяльності у секторі туристичної індустрії. Проаналізовано особливості використання грантових коштів для туристичного бізнесу. Досліджено сучасний стан

інвестиційних процесів у туризмі та залучення грантових коштів на розвиток туристичного бізнесу в державі.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, туристичний бізнес, гранти.

Viktoriia Kosyk, Vasyl Zihunov

THE IMPACT OF INVESTMENT PROCESSES ON THE DEVELOPMENT OF THE TOURISM BUSINESS

Investments have a positive impact on the development of tourism in the country. The article highlights the features of investment activities in the tourism sector in Ukraine. Investment processes play an important role in the successful development of tourism in individual regions and the entire country. Attracting investment funds to support various aspects of business activities has a positive impact on the functioning of the tourism business, strengthening its positions in the tourism services market, and has a positive impact on the image of the regions as a whole. Investments have a significant impact on the economic development of regions, contributing to the inflow of foreign exchange into the country, creating new jobs, and improving tourism infrastructure.

Based on the generalization of information, the features of investment activities in the tourism industry sector are determined. The features of the use of grant funds for the tourism business are analyzed. The current state of investment processes in tourism and the attraction of grant funds for the development of the tourism business in the country are investigated.

Keywords: investment, investment activity, investment attractiveness, tourism business, grants.